

Mitä uusi ilmanlaatudirektiivi tarkoittaa kuntien kannalta?

8.10.2026 Lammin päivät

Maria Myllynen, valvontapäällikkö Espoon kaupungin ympäristönsuojelu
maria.myllynen@espoo.fi

Hyviä uutisia ympäristöterveyden kannalta

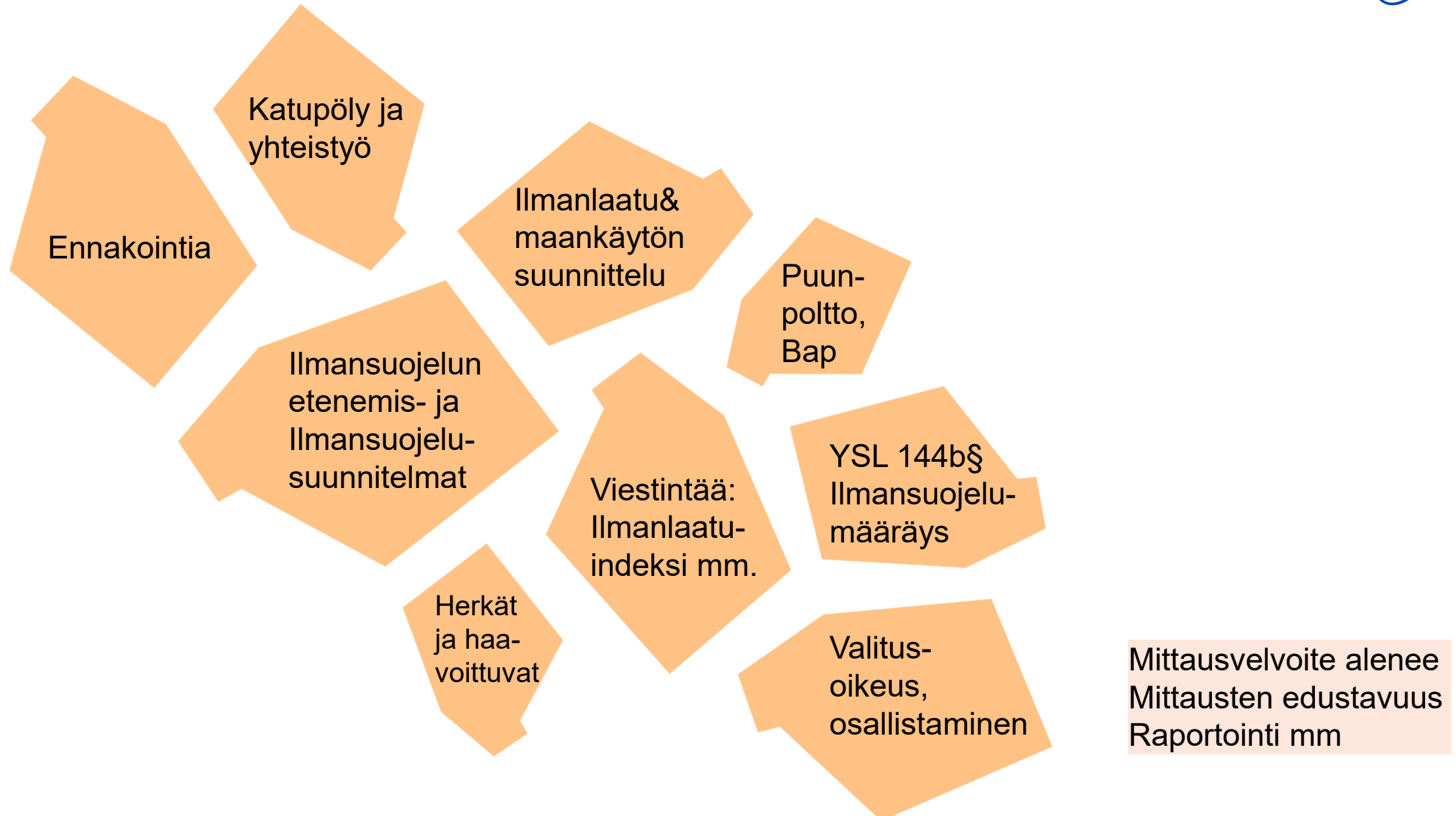
**Ilmanlaadun
painoarvo
nousee**

**Muuttaa käsitystä
turvallisesta ja
terveellisestä
ympäristöstä**

**Kehittää mallinnusta,
viestintää, mittauksia**

Kuva: Espoo/ Niko Torvela

Mitä uusi direktiivi tarkoittaa kuntien kannalta?

Ilmanlaatudirektiivi muuttaa ympäristönsuojelulakia jo syksyllä 2026

- YSL muutos voimaan 11.12.2026
- Ilmanlaadun raja-arvot tiukkenevat. Ne tulee saavuttaa 1.1.2030 mennessä.
 - Jos ne ylittyvät v. 2030, on 2 vuotta aikaa tehdä ilmansuojelusuunnitelma.
 - Jos ylittyvät v. 2026-2029, pitää tehdä etenemissuunnitelma 2 v kuluessa.
- Tiukennuksia (PM10) ja tavoitearvoja muuttuu raja-arvoiksi 2030 alkaen
- Jos kunnan toimivalta ei riitä vaadittavien toimien toteuttamiseen, Lupa- ja valvontavirasto koordinoi tarvittavat viranomaiset mukaan esim. tienpitäjä Elinvoimakeskus.
- Vaikutusarviointi IL:n [sivuilta](#)

EU:n raja-arvot ja WHO:n ohjearvot (suluissa sallittujen ylitysten määrä)

Ilman epäpuhtaus	Yksikkö	Keskiarvon laskuaika	Nykyinen EU:n raja-arvo	Uusi EU:n raja-arvo	WHO:n ohjearvo
Pienhiukkaset PM _{2,5}	µg/m ³	vuosi	25	10	5
		vrk	–	25 (18 vrk/v)	15 (3 vrk/v)
Hengitettävät hiukkaset PM ₁₀	µg/m ³	vuosi	40	20	15
		vrk	50 (35 vrk/v)	45 (18 vrk/v)	45 (3 vrk/v)
Typpidioksidi NO ₂	µg/m ³	vuosi	40	20	10
		vrk	–	50 (18 vrk/v)	25 (3 vrk/v)
		tunti	200 (18 h/v)	200 (3 h /v)	200
Rikkidioksidi SO ₂	µg/m ³	vuosi	–	20	–
		vrk	125 (3 vrk/v)	50 (18 vrk/v)	40 (3 vrk/v)
		tunti	350 (24 h/v)	350 (3 h/v)	–
Hiilimonoksidi CO	mg/m ³	vrk	–	4 (18 vrk/v)	4 (3 vrk/v)
		8 h liukuva keskiarvo	10	10	10
Bentseeni C ₆ H ₆	µg/m ³	vuosi	5	3,4	–
Lyijy Pb	µg/m ³	vuosi	0,5	0,5	0,5
Arseeni As	ng/m ³	vuosi	6 (tavoitearvo)	6,0	–
Kadmium Cd	ng/m ³	vuosi	5 (tavoitearvo)	5,0	5
Nikkeli Ni	ng/m ³	vuosi	20 (tavoitearvo)	20	–
Bentso(a)pyreeni	ng/m ³	vuosi	1 (tavoitearvo)	1,0	–

Vaarassa ylittyä nykytilassa

Ylittyy nykytilassa

Muuttaa käsitystä turvallisesta ja terveellisestä ympäristöstä

Katupöly haasteeksi useilla vilkasliikenteisillä alueilla

Uusi PM10-hiukkasten vuorokausiraja-arvo voi ylittyä monissa vilkasliikenteisissä ympäristöissä.

Esimerkiksi pääkaupunkiseudulla ylityksiä vilkasliikenteisillä alueilla ja pääväylien pientareilla.

Vuosina 2022–2024 raja-arvon ylityksiä olisi ollut:

- Helsinki, Järvenpää, Lahti, Kuopio, Pietarsaari, Vantaa

Iso riski ylitykselle (12–18 ylitystä):

- **Espoo** Hamina, Hollola, Jyväskylä, Kauniainen, Kerava, Pori, Savonlinna, Seinäjoki, Siilinjärvi, Tampere, Varkaus

Riski ylitykselle (8–11 ylitystä):

- Kouvola, Oulu, Rauma, Rovaniemi

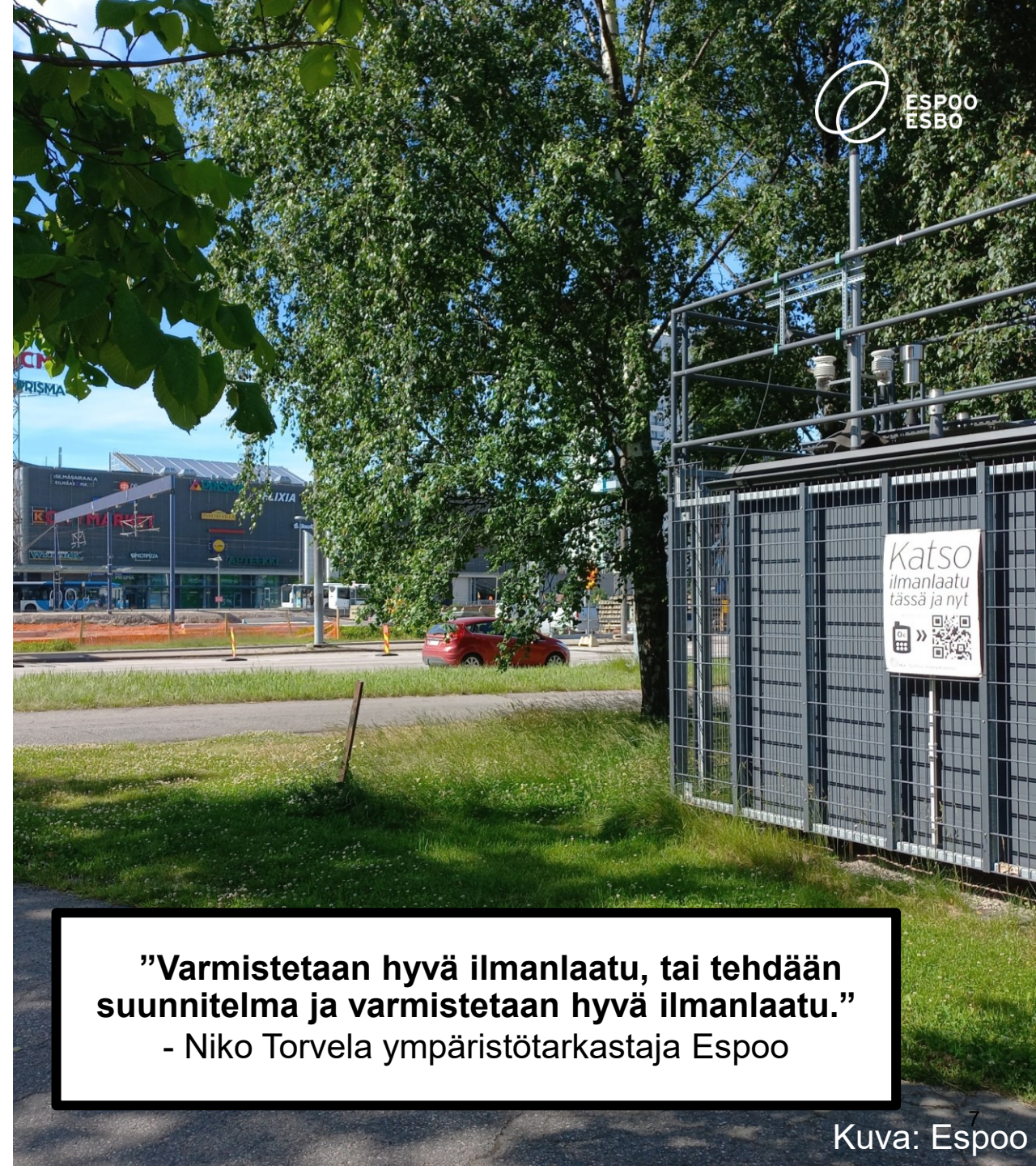
Jos raja-arvo ylittyy, kunnan tehtävä suunnitelma

Etenemissuunnitelma tai ilmansuojelusuunnitelma:

- Esitettävä toimenpiteet, joilla pitoisuudet raja-arvon alle 4 vuodessa.
- Sitoutettava toimenpiteisiin eri toimijat: katujen kunnossapito, EVK:n pääväylät, kaupunkisuunnittelu, kiinteistöt esim.
- Uutena mallintamista ja selvityksiä. Esim. ylitysalueen arviointi ja toimenpiteiden vaikutuksesta laskelmat.
- Kunnan päätös= valtuusto ja kuultava asukkaita.
- Seurattava ja raportoitava toimenpiteiden tehoamista.

Lisäksi

- Vie resursseja, työmäärä arviolta 1-2 htv.
- Lisäaikaa voi hakea, mutta laaja hakemus.
- Mittauksia 3 v samassa paikassa ilman ylityksiä, kiinteää mittausasemaa ei saa siirtää.
- Viestintää ilmanlaadusta ja altistumisen vähentämisestä erityisesti haavoittuville herkille väestöryhmille. Koulutusta terveydenhuollon henkilöstölle.
- Ja ilmanlaatu paranisi!

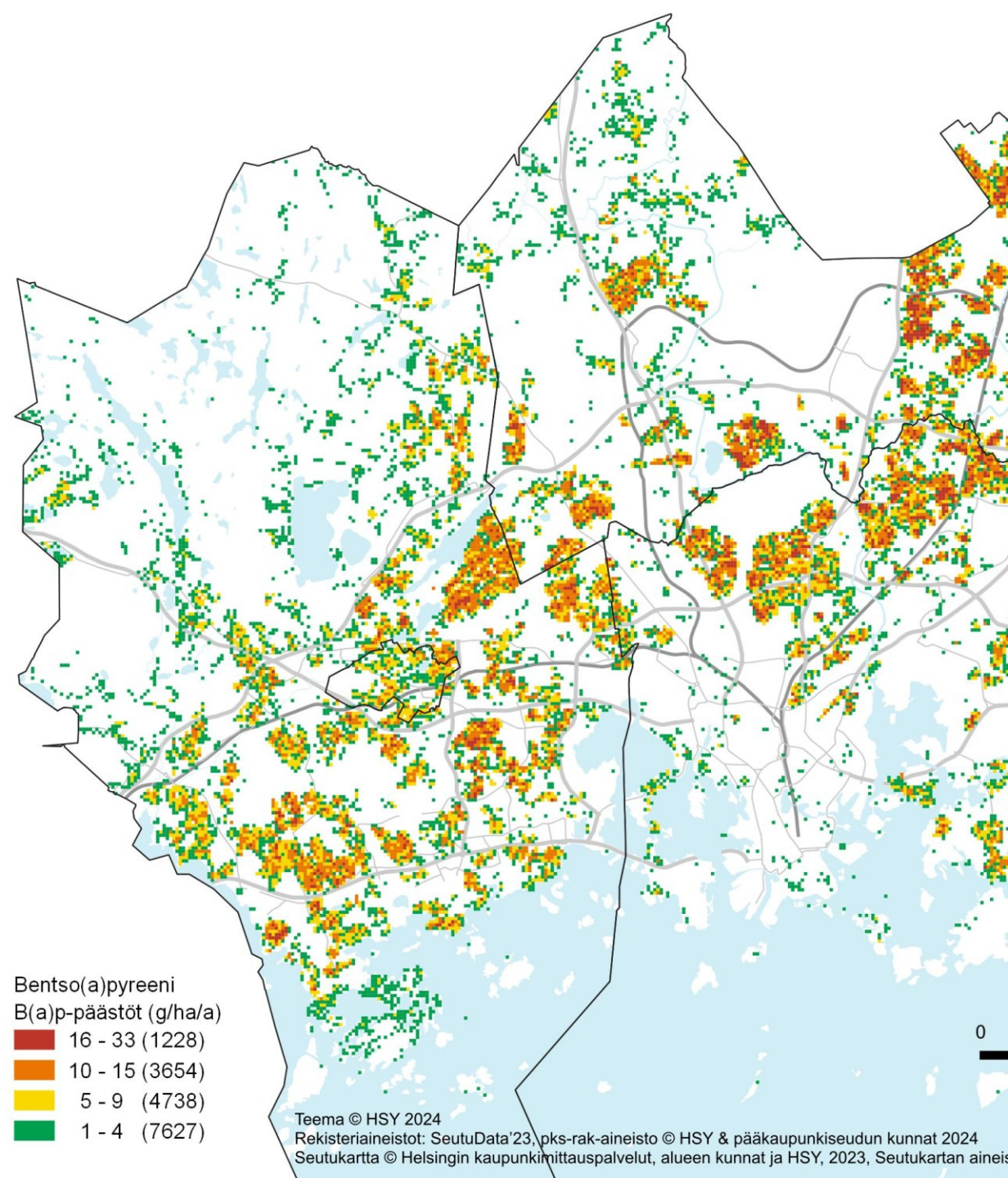
"Varmistetaan hyvä ilmanlaatu, tai tehdään suunnitelma ja varmistetaan hyvä ilmanlaatu."

- Niko Torvela ympäristötarkastaja Espoo

Mielenkiintoa puunpolton päästöihin ja bentso(a)pyreeniin

- Pientaloalueilla ylitysriski bentso(a)pyreenin raja-arvolla
- Mittauksia harvassa kohteessa, mutta mallinnuksia ja arviointikeinoja on esim. syke ja HSY.
- Nousse keskusteluun ilmanlaatumääräyksen 144b§ tai asukkaiden valitusmahdollisuuden myötä.

Kuva 16. Puunpolton bentso(a)pyreenin päästöt kartalla 100 m x 100 m ruuduilla. Lähde: HSY 2025, Tulisijojen käyttö ja päästöt pääkaupunkiseudulla vuonna 2023.

Haastaa kunnat viestimään ja vaikuttamaan

Viestintään uutta näkökulmaa

- Kannustaa neuvomaan ja ohjeistamaan, siis vaikuttamaan!
- THL:lle rooli ilmanlaadun terveysvaikutuksista tiedottamisessa ja tiedon tuottamisessa.
- Keskiössä katupöly ja tulisijojen päästöt
- Kuntalaisten valitusmahdollisuus voi haastaa kuntien viestintää
- Uutena työkaluna ilmanlaatumääräys YSL 144b §
 - Mahdollisuus ja perälauta
 - Voisi käyttää puunpolton päästöihin, mutta käyttö vielä muotoutumassa.

144 b §

Ilmanlaadun turvaamiseksi annettavat määräykset

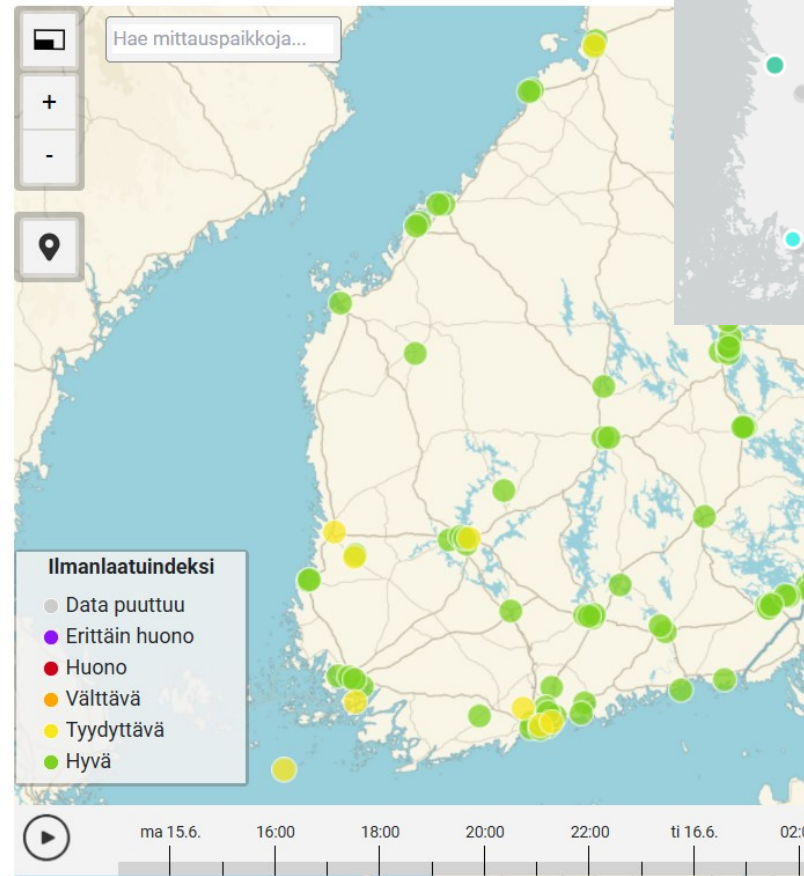
Kunta voi [ilmanlaadun turvaamiseksi lain 141 § nojalla säädetyn raja-arvon tai keskimääräisen altistumisen vähennysvelvoitteen ylittyessä tai] lain 145 §, 145 d § ja 146 §:n tarkoittaman ilmanlaadun parantamista koskevan suunnitelman toimeenpanemiseksi antaa määräyksiä, jotka koskevat muiden kuin luvanvaraisten, ilmoitustenvaraisten ja rekisteröitävien toimintojen rajoittamista ja keskeyttämistä niistä aiheutuvien päästöjen vähentämiseksi sellaisissa tilanteissa, jotka eivät kuulu lain 180 §:n soveltamisalaan.. Määräyksien on oltava kohtuullisia ottaen huomioon toiminnan luonne ja ympäristön pilaantumisen merkittävyys. Liikenteestä aiheutuvien päästöjen vähentämisestä säädetään muualla lainsäädännössä.

(Hallituksen esitys eduskunnalle YSL muuttamiseksi)

Ilmanlaatuindeksi uudistuu

- Ilmanlaatuindeksi on viestinnän ja raportoinnin työkalu.
- Uudistuu vuoden 2027 alussa:
 - vastaamaan EEA:n indeksiiä.
 - kansallinen indeksi muuttuu: **värit**, luokkien nimet ja **rajat** mm.
 - Työryhmässä mm. FMI, HSY, YM.
- Suomessa ilmanlaatuindeksiä julkaisevat IL:n ilmanlaatukartan lisäksi myös kunnat. Vaikuttaa mm. tietojärjestelmiin ja raportointiin.

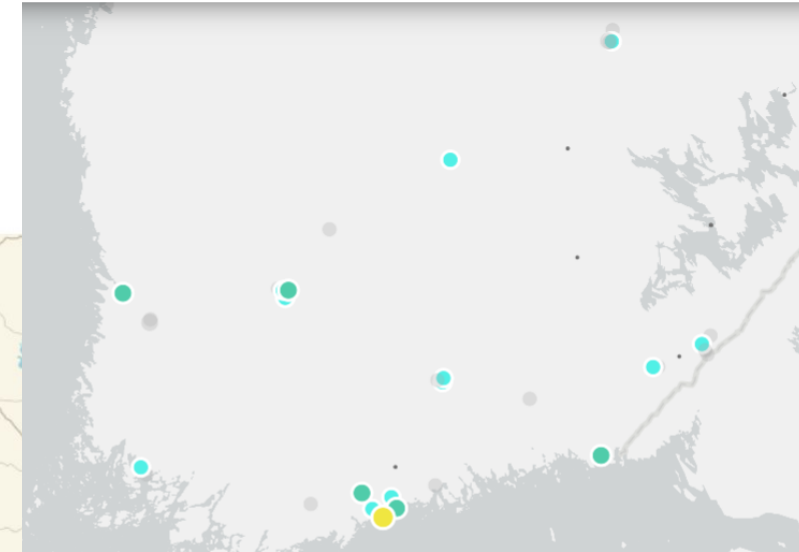
Ilmanlaatu Suomessa

European Air Quality Index

Up-To-Date air quality levels and forecasts across Europe

2026-06-16 10:00 - 11:00 UTC+3

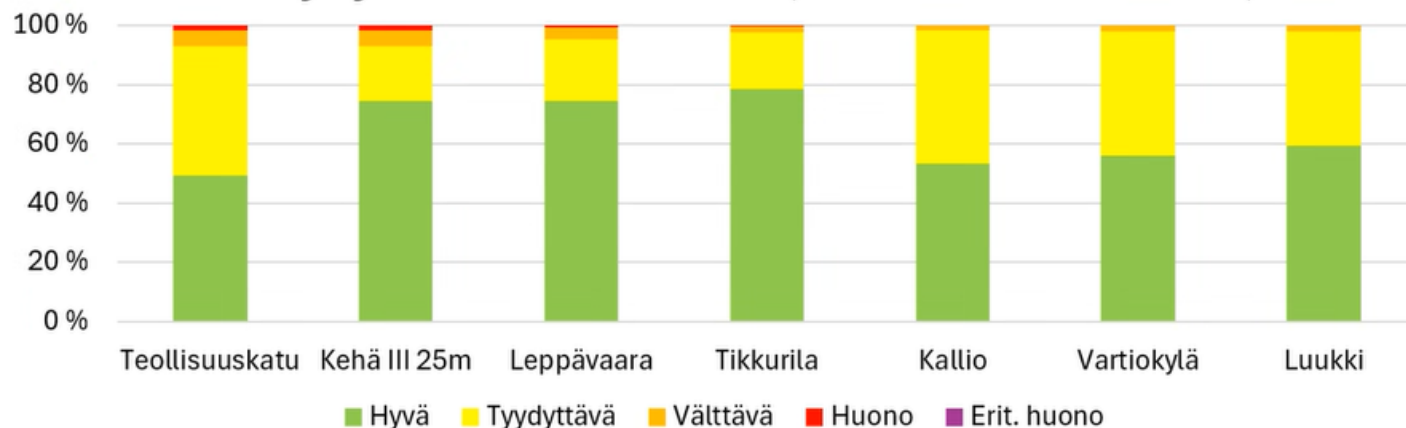
Suomen nykyisen ja EEA:n uuden ilmanlaatuindeksin vertailua

- Ilmanlaatuindeksin taitepisteet pääosin kiristyvät, mutta EEA:n väriasteikko voi tuoda vaikutelman parantuneesta ilmanlaadusta?
- Liikenneympäristöissä EEA:n indeksin huonot ilmanlaadun tunnit aiheutuvat pääosin NO₂- ja PM₁₀-pitoisuuksista ja välttävät tunnit pääosin NO₂-pitoisuuksista

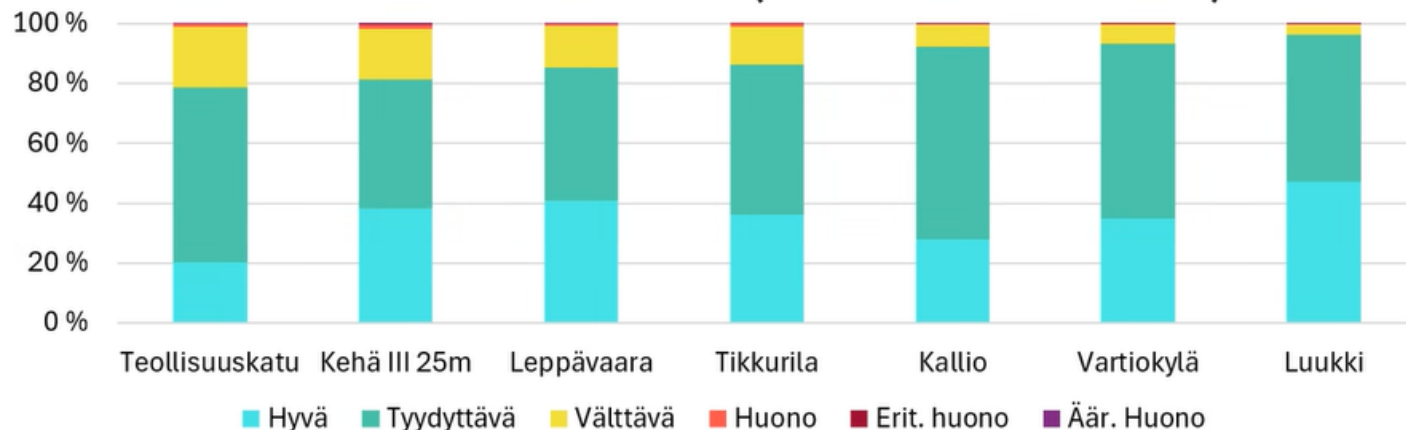

Good
Fair
Moderate
Poor
Very poor
Extremely poor

Nykyiset indeksiluokat (% vuoden tunneista)

EEA:n indeksiluokat (% vuoden tunneista)

Tietoa ja vaikuttamisen mahdollisuuksia asukkaille

Herkät ja haavoittuvat väestöryhmät, keitä he ovat?

- HE laajentaa käsitystä herkistä väestöryhmistä haavoittuviksi
- Ilmansaasteille **herkille** henkilöille...
voi aiheutua terveyshaittoja alemmilla pitoisuuksilla kuin muulle väestölle. Näitä haittoja ovat esimerkiksi sairauden paheneminen ja lisääntynyt tarve lääkitykselle.
- Osa väestöstä on erityisen **haavoittuvassa** asemassa...
esimerkiksi alhaisen sosioekonomisen aseman vuoksi. Heillä voi olla vähemmän mahdollisuuksia vähentää altistumistaan sekä esimerkiksi puutteellinen ruokavalio, ja perussairaudet voivat lisätä terveyshaittojen riskiä.
- HE kannustaa lisäämään asiantuntijoiden tietämystä, selkokieliisyyttä, yleisen edun valvontaa, tiedon jakamista esim. terveysasemilla ja ennakoimaan suunnittelussa.
 - Miten suunnittelussa huomioon ne, jotka eivät itse voi vaikuttaa altistumiseensa esim. kielimuurin vuoksi tai vuodepotilaat? Vrt ilmu sopeutuminen, jossa jo termi
- THL:n roolia selkeytetty tiedontuottajana ja asiantuntijana terveyshaitoissa. <https://thl.fi/ohjeita-ammattilaisille/ilmansaasteiden-terveysvaikutukset>

Asukkaat mukaan vaikuttamaan

- Osallisuus myös ilmansuojelu- ja etenemissuunnitelmassa: asianosaisilla mahdollisuus jättää mielipiteensä.
- Uutena/tuo esiin aiempaa muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeus ympäristönsuojelulakiin.
 - asianosaisia luonnolliset henkilöt ja ympäristöjärjestöt
 - valitus- ja muutoksenhakuoikeus
 - valitus- ja vireillepano-oikeus myös LVV:llä
 - valitusten käsittely hallinto-oikeudessa kunnan ja muiden viranomaisten osalta.
 - Ennakkotapauksia EU:n tuomioistuimesta ilmanlaadun seurannan riittävydestä ja ilmansuojelusuunnitelman laatimisesta, kun raja-arvon ylitys uhkaa. (C-237/07 (Janecek), C-723/17 (Lies Craeynest ym.))
- Kyse terveyshaitoista ja altistumisesta vai periaatteesta?

Nostoja toimenpiteistä ilmanlaadun parantamiseksi

Ilmanlaatu maankäytön suunnittelussa

- [Elyn julkaisu 2015](#) Ilmanlaatu maankäytön suunnittelussa
- Työkalu altistumisen vähentämiseksi liikenteen päästöille avoimessa ympäristössä. Ilmanlaatuvyöhykkeet keinona.
- Päivitystyö menossa ympäristöministeriössä:
 - raja-arvot tiukenneet
 - PM10 haasteena suunnittelussa
 - pienpolton savuhaittoihin keinoja
 - keinoja tiiviiseen kaupunkirakenteeseen ja katukuiluihin

Miten estetään Espoossa raja-arvon ylittäminen vuonna 2026?

1. Tiivistetään katujen kunnossapidon ja ympäristönsuojelun yhteistyötä
2. Tunnistetaan riskialueet, joilla paljon liikennettä ja altistujia. Sovitaan niille tehostetun kunnossapidon toimet.
3. Kustannustehokkaat keinot käyttöön:
 - Arvioidaan kunnossapidon keinojen tehokkuutta ja mitä vielä voisi tehdä kustannustehokkaasti.
 - Selvitetään KATTIE-tutkimushankkeessa
 - Kokeiluja: Pölyntorjunnan parhaat käytännöt
 - Vaikutetaan viestinnällä: Kitkarenkaiden edistäminen
 - Työmaiden pölynhallintaan keinoja
 - Selvitetään sopimusten vaikuttamiskeinot
4. Sitoudutaan tavoitteeseen Green City Accordissa: tavoitteeksi max. 15 pölypäivää 2028-2030 mennessä.

Työmaiden pölynhallinnassa potentiaalia case Espoo

Työmaapölyprojekti 2026:

- Neuvomme ja seuraamme työmaiden pölyhaittoja
- Kokoamme tiedon Espoon käytännöistä
- Parannamme käytäntöjä työmaiden pölyntorjunnassa:
 - Rakentamislupa- ja mallimääräys ja isoille hankkeille vaatimus pölynhallintasuunnitelmasta
 - Melupäätöksen pölymääräyksen viilaus
 - Sopimuspohjiin vaatimus pölyntorjunnasta (kaivuuluvat, tilapalvelut, kaupunkitekniikan urakkasopimukseen optio lisätöistä?)
 - Kootaan Espoon vaatimukset työmaiden pölyntorjunnasta espoo.fi/tyomaapoly
- Jokainen valvoo omat lupansa.
- PKS yhteistyössä kehittämistä

Työmaapölymittaukset ja tulokset
hsy.fi/tyomaapolyt

Espoon työmaapölyohje

Työmaalta nouseva pöly on terveyshaitta. Pöly voi aiheuttaa silmien kirvelyä ja ärsytystä keuhkoissa sekä vakaviakin oireita.

Espoossa on jatkuvasti satoja rakennushankkeita, jotka kokonaisuutena aiheuttavat merkittävää pölyhaittaa espoolaisille. Jatkossa kaupunki edellyttää työmailta vastuunottoa aiheuttamastaan pölyhaitasta.

Hyvällä suunnittelulla pölyongelmat voidaan estää ennen niiden toteutumista. Työmaille tulee tehdä pölyntorjuntaa heti, kun pölyä havaitaan.

→ tunnista
→ suunnittele
→ ehkäise
→ eristä
→ siivoa
→ seuraa

Työmaalta ei pitäisi levitä pölyvää ainesta tai kuraa lähikaduille. Työmaiden tulee ottaa vastuu pölyntorjunnasta: ennakoida ja puuttua siihen heti.

Työmaiden tehokkaita pölyntorjuntakeinoja.

Sopisivatko nämä työmaallenne?

1. Työmaan sisäinen liikenne minimiin ja ajoväylät karkeasta sepelistä.
2. Ei päästetä kuraa kaduille. Kaduille lähtevät autot pidetään/liikkuvat vain työmaan siistillä osalla.
3. Siivotaan kura tai pölyävä aines samana päivänä.
4. Suolataan ja sidotaan pölyä.
5. Kastellaan pihoja ja esim. sahattavia kiviä.
6. Eristetään pölyävät työvaiheet.

Pölytön työmaa luo työturvallisuutta, nostaa työnlaatua, on viihtyisämpi, noudattaa lakeja ja asetuksia, eikä häiritse naapurustoa.

Ympäristö- ja rakennusvalvontakeskus • ymparisto@espoo.fi

Neuvomme työmaita pölyntorjunnassa kesällä 2026. Jaamme esitettä työmaakäynneillä.

Katupölyä vähennetään viestinnällä

- Katupöly edelleen haasteena:
 - Suorat hiukkaspäästöt vähentyneet, mutta kulumapäästöt eivät.
 - Sähköautot painavia ja nastat alla kuluttavat tietä.
- Vaikutetaan päästöihin ja nastarenkaiden määrään, jotta kitkarenkaiden osuus kasvaa.
- Edistetään kitkarenkaita:
 - Viestintää yhteistyössä, kuten hel.fi/kitkat ja hsy.fi/kitkareнкаat, radiomainontaa ja infoa rengasliikkeisiin.
 - Liikennemerkillä =kielletty nastareнкаilla ajo
 - Helsinki tehnyt uuden selvityksen edistämiskeinoista
- Vaikuttavuuden seuranta vaikeaa, koska rengastyypeistä ei rekisteritietoa. Pks-kunnilla seurataan laskennoilla.

Mitkä talvirenkaat ovat sinulle parhaat?

Pääkaupunkiseudun kaupunkien tavoitteena on, että kitkarenkaiden osuus kasvaa merkittävästi nykyisestä noin 40 prosentista, jotta keväinen katupöly vähenee. Talvirenkaat ovat kehittyneet, ja moni autoilija pohtii valintaa kitka- ja nastarenkaiden välillä. Tämä vertailu tarjoaa tietoa päätöksen tueksi, kun valitset autoosi talvirenkaita.

	Kitkareнкаat	Nastareнкаat
Hiljaisuus	Hiljaisempi ja mukavampi ajokokemus	Enemmän ajomelua sekä auton sisälle että ympäristöön
Turvallisuus	Turvalliset, kun ajat ennakkoiden – ajotapa ja renkaan kunto ratkaisevat	Parempi pito jäisissä olosuhteissa, mutta ajotapa ratkaisee – pidosta huolimatta nastareнкаat ovat yllidustettuina talvikauden vakavien onnettomuuksien tilastoissa ¹
Joustavuus	Pidempi vaihtosesonki	Lyhyempi vaihtosesonki ja sakkojen riski
Ajokustannukset ²	Polttoaine- ja latauskustannukset useimmilla kitkoilla pienemmät kun nastoilla – synä pienempi vierintävastus	Polttoaine- ja latauskustannukset useimmilla nastoilla suuremmat kun kitkoilla – synä suurempi vierintävastus
Ilmanlaatu	Aiheuttavat vain vähän katupölyä – paremmat terveyden kannalta	Rouhivat tienpintaa ja aiheuttavat merkittävästi katupölyä
Teiden kuluminen	Kuluttavat teitä vähemmän	Kuluttavat teitä paljon enemmän

Lisätietoa:
hsy.fi/kitkareнкаat

Nastareнкаita ei kannata valita kaiken varalta

Ennakoiva ja turvallinen ajotapa sekä renkaan kunto ovat tärkeämpiä tekijöitä kuin talvirenkaan tyyppi. Kannattaa kokeilla eri vaihtoehtoja. Voisitko esimerkiksi koeajaa kaverin autoa tai kokeilla kitkoja kotitalouden kakkosautossa?

PKS-kaupungit pilotoivat viestintämateriaalia rengasliikkeissä ja katsastusasemilla syksyllä 2026.

Kiitos!

Kuva: Eero Lahtela